

Chương 4: NGOẠI ỨNG và CHÍNH SÁCH CÔNG

4.1. Ngoại ứng và thất bại thị trường

4.2. Giải pháp tư nhân đối với vấn đề ngoại ứng

4.3. Giải pháp công cộng đối với vấn đề ngoại ứng

4.1. Ngoại ứng và thất bại thị trường

Khái niệm, phân loại ngoại ứng (externality)

- Ngoại ứng: Khi hành động của một đối tượng có ảnh hưởng trực tiếp đến phúc lợi của đối tượng khác, nhưng ảnh hưởng đó không được phản ánh trong giá cả thị trường thì ảnh hưởng đó được gọi là ngoại ứng.

cuu duong than cong . com

4.1. (tiếp)

Phân loại

- Ngoại ứng tiêu cực: là những chi phí áp đặt lên đối tượng thứ ba (ngoài người mua và người bán) nhưng chi phí đó không được phản ánh trong giá cả thị trường.
- Ngoại ứng tích cực: là những lợi ích mang lại cho bên thứ ba (ngoài người mua và người bán) nhưng lợi ích đó không được phản ánh vào giá bán.

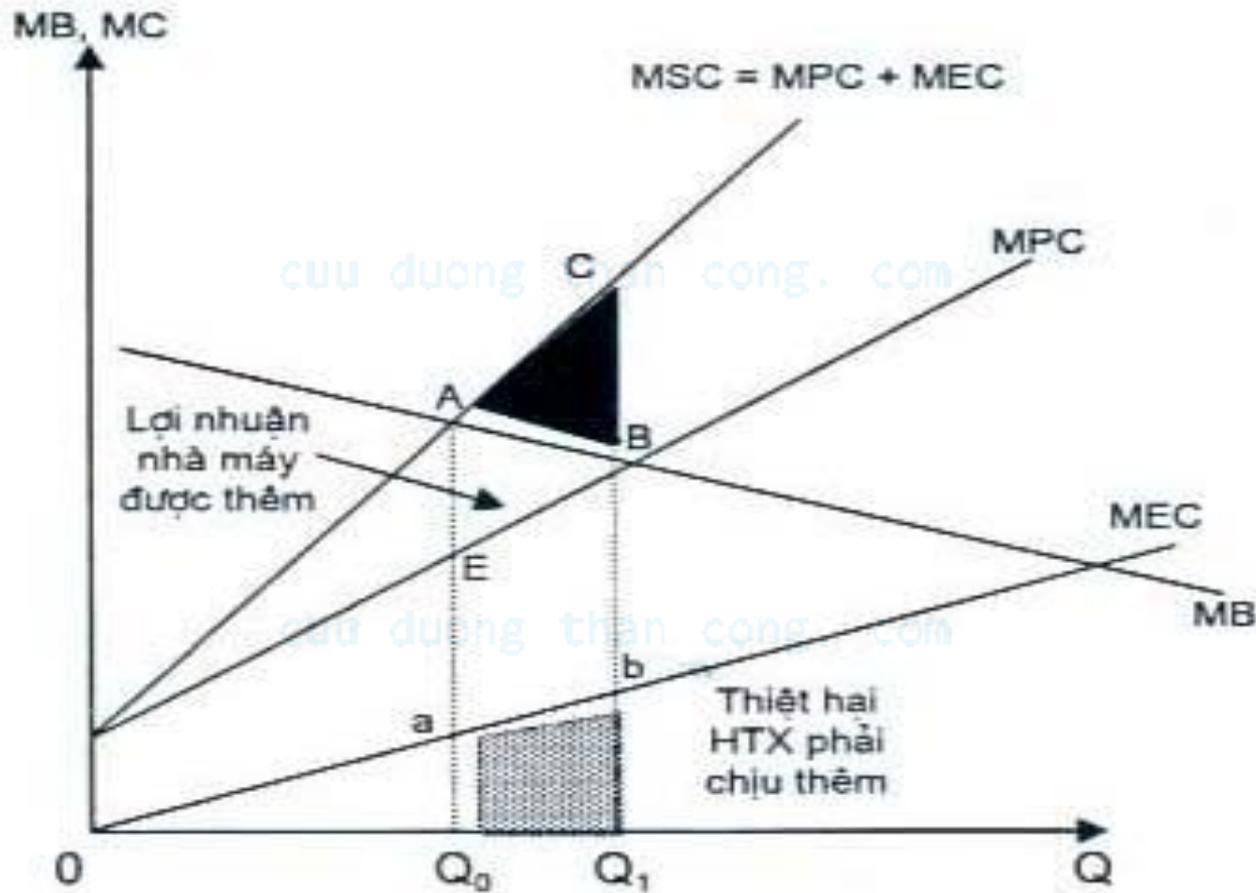
4.1. (tiếp)

Đặc điểm: Ngoại ứng tích cực hay tiêu cực đều có chung những đặc điểm sau:

- Có thể do cả hoạt động sản xuất lẫn tiêu dùng gây ra.
- Việc ai là người gây tác hại (hay lợi ích) cho ai nhiều khi chỉ mang tính tương đối.
- Sự phân biệt giữa tính chất tích cực và tiêu cực của ngoại ứng chỉ là tương đối.
- Tất cả các ngoại ứng đều phi hiệu quả, nếu xét dưới quan điểm xã hội.

4.1. (tiếp)

Sự phi hiệu quả của ngoại ứng tiêu cực: sản xuất quá nhiều so với mức tối ưu

4.1. (tiếp)

Sự phi hiệu quả của ngoại ứng tích cực: tạo sản lượng thấp hơn so với mức tối ưu

- (Tự nghiên cứu, H. 2.8, trang 100, Gt. ĐHKQTGD)

cuu duong than cong. com

cuu duong than cong. com

4.2. Giải pháp tư nhân đối với vấn đề ngoại ứng

- **Quy định quyền sở hữu tài sản - Định lý Coase:**

Nếu chi phí đàm phán là không đáng kể thì có thể đưa ra được một giải pháp hiệu quả đối với ngoại ứng bằng cách trao quyền sở hữu đối với các nguồn lực được sử dụng chung cho một bên nào đó. Kết quả này không phụ thuộc vào việc bên nào trong số các bên liên quan đến ngoại ứng được trao quyền sở hữu.

4.2. (tiếp)

- **Sáp nhập:** “nội hóa” ngoại ứng bằng cách sáp nhập các bên có liên quan lại với nhau.
- **Dùng dư luận xã hội:** khi ngoại ứng có ảnh hưởng đến rất đông đối tượng, người ta có thể sử dụng dư luận hoặc tập tục, lễ thói xã hội làm một công cụ để buộc cá nhân phải lưu tâm đến ngoại ứng mà mình gây ra.
- **Hạn chế của giải pháp tư nhân?**

4.3. Giải pháp công cộng đối với vấn đề ngoại ứng

- **Đánh thuế - Thuế Pigou:** là thuế đánh vào mỗi đơn vị sản xuất đầu ra của hãng gây ngoại ứng tiêu cực, sao cho nó đúng bằng chi phí ngoại ứng biên tại mức sản lượng tối ưu xã hội => Khó xác định thuế suất, khi đó chuyển sang đánh thuế gián tiếp.
- **Trợ cấp:** Trong điều kiện số lượng người gây ngoại ứng tiêu cực là cố định thì có thể trợ cấp để họ giảm bớt mức độ gây ngoại ứng tiêu cực => Áp dụng hạn chế (định canh định cư).

4.3. (tiếp)

- **Hình thành thị trường về ô nhiễm:** bán giấy phép gây ô nhiễm, hay còn gọi là giấy phép xả thải.
- **Kiểm soát trực tiếp bằng mức chuẩn thải:** mỗi hãng gây ô nhiễm sẽ bị yêu cầu chỉ được gây ô nhiễm ở một mức nhất định, gọi là mức chuẩn thải, nếu không sẽ bị buộc đóng cửa. (Cảnh sát môi trường VN)

cuu duong than cong. com

4.3. (tiếp)

Trợ cấp đối với Ngoại ứng tích cực: Khi xuất hiện ngoại ứng tích cực thì thị trường luôn tạo ra một mức sản lượng thấp hơn mức tối ưu xã hội. Vậy làm thế nào để có thể đẩy mức sản lượng của thị trường lên ngang bằng mức tối ưu xã hội?

- **Trợ cấp Pigou:** là mức trợ cấp trên mỗi đơn vị sản phẩm đầu ra của hãng tạo ra ngoại ứng tích cực sao cho nó đúng bằng lợi ích ngoại ứng biên tại mức sản lượng tối ưu xã hội.

4.3. (tiếp)

Khi trợ cấp cho ngoại ứng tích cực, cần lưu ý:

- Dù bằng cách này hay bằng cách khác, trợ cấp cũng sẽ tạo thêm gánh nặng cho những người trả thuế. Do đó, cần cân nhắc tác động về mặt hiệu quả cũng như công bằng xã hội.
- Trợ cấp chỉ có ý nghĩa khi thị trường không cho phép người tạo ra lợi ích này được thù lao đầy đủ cho những lợi ích mà họ tạo nên, chừng nào họ đã nhận đủ lợi ích thì không được trợ cấp nữa.